

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3404/2022. (X. 12.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Debreceni Ítéltábla Bhar.I.444/2021/18. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Nagy Gabriella Katalin ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt.
- [2] Az indítványozóval és több társával szemben szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértésének büntette miatt volt folyamatban büntetőeljárás. A Mátészalkai Járásbíróság 2014. február 25-én kihirdetett 11.B.118/2009/64. számú ítéletében az indítványozót mint felbujtót bűnösnek mondta ki, és 1 év 4 hónap 2 évre próbaidőre felfüggesztett börtönbüntetésre ítélte. Az ítélettel szemben valamennyi vádlott és a védője fellebbezést jelentett be a felmentés érdekében. A másodfokon eljáró Nyíregyházi Törvényszék 2015. január 29-én kelt 3.Bf.427/2014/7. számú ítéletével megváltoztatta az elsőfokú ítéletet. Az indítványozó vonatkozásában a másodfokú bíróság további bűncselekményeket állapított meg a terhére, és a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségére vonatkozó rendelkezést mellőzte. A másodfokú ítélet az indítványozóval szemben 2015. január 29-én jogerőre emelkedett. A másodfokú ítélet ellen azonban több vádlott is fellebbezést jelentett be a felmentés érdekében.
- [3] A Debreceni Ítéltábla mint harmadfokú bíróság 2015. október 22-én kelt Bhar.III.294/2015/4. számú végzésével hatályon kívül helyezte az elsőfokú és a másodfokú ítéletet a fellebbezéssel nem érintett vádlottak vonatkozásában is. Az Ítéltábla utalt arra, hogy a másodfokú bíróság kiegészítette és helyesbítette az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást, ennek ellenére a harmadfokú bíróság a tényállást megalapozatlannak találta a tényállás felderítetlensége okán. A harmadfokú bíróság végzésének indokolásában kifejtette, hogy a tényállásból nem állapítható meg, hogy a sértett magyar vagy külföldi, illetve a sértett szoftverének mi a származási állama, hol hozták az először nyilvánosságra. Ebből következően a tényállásból nem állapítható meg, hogy a sértettként feltüntetettek megilleti-e egyáltalán a jogvédelem, ennek hiányában pedig a vádlottak magatartásának büntethetősége sem ítéltető meg. Mindezekre tekintettel a harmadfokú bíróság a megalapozatlanság ki nem küszöbölhetősége okán hatályon kívül helyezte az első- és a másodfokú bíróság ítéletét, és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította.
- [4] A megismételt eljárásban az ügyészség perbeszédében a vádirati tényállás pontosítása mellett a vádat módosította, az indítványozót mint felbujtót szerzői jogok jelentős vagyoni hátrányt okozó megsértésének büntetvével vádolta. A Mátészalkai Járásbíróság 2018. október 18-án kihirdetett 12.B.429/2015/71. számú ítéletében az indítványozót az ellene emelt vád alól felmentette, az ingatlanára bejegyzett zár alá vételt feloldotta. Az ítélettel szemben az ügyészség valamennyi vádlott terhére, az indítványozó védője pedig kizárólag az ítélet indokolásával kapcsolatosan jelentettek be fellebbezést. Az ügyészség fellebbezésében hivatkozott a tényállás felderítetlenségéből adódó megalapozatlanságra, valamint az indokolási kötelezettség elmulasztására.
- [5] A Nyíregyházi Törvényszék 2019. november 19-én kihirdetett 2.Bf.58/2019/7. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet megváltoztatta, megállapította többek között az indítványozó mint felbujtó bűnösségét szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése vétségében, és két évre próbára bocsátotta, a zár alá vétel feloldását viszont mellőzte. A másodfokú bíróság a megismételt eljárásban felvett bizonyítás ellenére sem látta kétséget kizáróan bizonyítottnak, hogy a külföldi jogtulajdonosok számítógépes programalkotásai a szerzői jogi törvény hatálya alá tartoznának, így a vádlottak terhére a külföldi jogtulajdonosok vonatkozásában a szerzői jog megsértése kétséget kizáróan nem volt megállapítható. A filmalkotások és a zeneművek vonatkozásában pedig a bíróság azt emelte ki, hogy kétséget kizáróan nem nyert bizonyítást, hogy a letöltéssel egyidejűleg hozzáférhetővé tétel is történt volna, ezért ebben a vonatkozásban sem volt megállapítható kétséget kizáróan a bűncselekmény elkövetése. A másodfokú ítélettel szemben az ügyészség a tényállás megalapozatlansága, valamint

a cselekmény és a büntetés súlyosítása iránt nyújtott be fellebbezést. Az ügyészség álláspontja szerint a bíróság tévesen következtetett arra, hogy a külföldi programalkotókat nem illeti meg szerzői jogvédelem. Erre tekintettel kérte, hogy a bíróság a vádlottak cselekményét szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok jelentős vagyoni hátrányt okozó megsértése büntetnének minősítse, és felfüggesztett szabadságvesztést szabjon ki. A vádlottak, köztük az indítványozó és védője felmentésért fellebbeztek.

- [6] A Debreceni Ítéltábla 2020. április 22-én kelt Bhar.I.177/2020/10. számú végzésével hatályon kívül helyezte a Nyíregyházi Törvényszék ítéletét, új eljárásra utasította a másodfokú bíróságot, és elrendelte, hogy az ügyet a másodfokú bíróság más tanácsa bírálja el. A Nyíregyházi Törvényszék megismételt eljárásban 2021. május 6-án hozott I.Bf.477/2020. számú ítéletében az indítványozó mint felbújtó bűnösségét megállapította folytatólagosan elkövetett szerzői jogok vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése büntetnében, valamint 59 rendbeli szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése vétségében. Egyebekben a vádlottakat felmentette. Az indítványozó ingatlanára elrendelt zár alá vételt feloldotta. Az ítélet ellen az ügyészség valamennyi vádlott terhére a cselekmények súlyosabb minősítése és büntetésük súlyosítása miatt jelentett be fellebbezést. Az indítványozó és védője felmentés iránt nyújtott be fellebbezést.
- [7] A Debreceni Ítéltábla 2021. november 30-án meghozott ítéletében megváltoztatta a másodfokú ítéletet, a vádlottak cselekményét egységesen 1 rendbeli szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértésének vétségére minősítette, a felmentő rendelkezéseket mellőzte. Az Ítéltábla álláspontja szerint nem sikerült minden kétséget kizáróan bizonyítani, hogy a külföldi jogtulajdonosokat megilleti-e a szerzői jogvédelem, mert a számítógépes programalkotások első nyilvánosságra hozatalára nem volt adat. (Külföldi szerző művére pedig akkor terjed ki a Sztj. szerinti szerzői jogvédelem, ha először Magyarországon jelenik meg.) Az Ítéltábla azonban egyetértett a másodfokú bírósággal abban a tekintetben, hogy a vádlottak bűnössége megállapítható a szerzői jogok megsértése kapcsán a magyar honosságú jogtulajdonosok számítógépes programalkotásai vonatkozásában.
- [8] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, és kérte a Nyíregyházi Törvényszék I.Bf.477/2020/13. számú ítélete, valamint a Debreceni Ítéltábla Bhar.I.444/2021/18. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1)–(3), valamint a (7) bekezdéseiben foglalt tisztességes eljáráshoz való jog, az indokolási kötelezettség teljesítése, az ügy észszerű határidőn belül való elbírálása, a jogorvoslathoz való jog, a védelemhez való jog, valamint az ártatlanság vélelmének sérelmére hivatkozott. Az indítványozó az ártatlanság vélelmével összefüggésben hivatkozott a bizonyítási eljárás elmaradására, valamint olyan nem tisztázott tényekre, amelyeket a bíróság a terhelt terhére értékelt. Álláspontja szerint a bíróság nem tett eleget a releváns tényekre vonatkozó indokolási kötelezettségének, mert a bíróság az ítéletet nem megalapozott tényállásra alapította. Véleménye szerint a büntetőjogi felelősségre vonással kapcsolatos jogértelmezés is felvet alkotmányossági kérdéseket. A büntetőeljárás hosszával összefüggésben hivatkozott az észszerű idő követelményének sérelmére is. A védelemhez való jog sérelmét abban látta, hogy a bíróság kizárta a meghatalmazott védőt az eljárásból a terheltet közötti érdekellentétre hivatkozással, amely véleménye szerint indokolatlan volt, mert a terheltet között a büntetőjogi főkérdés tekintetében nem volt ellentét (az eljárás során valamennyi vádlott végig tagadta a bűncselekmény elkövetését). A jogorvoslathoz való joggal kapcsolatosan azt sérelmezte, hogy a harmadfokú bíróság határozata ellen korlátozott a felülvizsgálat lehetősége, mert anyagi jogi jogszabálysértések miatt nincs helye felülvizsgálatnak a harmadfokú bíróság ügydöntő határozata ellen.
- [9] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [10] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve, amely jelen ügyben teljesült. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszát. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.
- [11] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1) bekezdésében foglalt további formai követelményeknek is megfelel, mert megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (az Abtv. 27. §-át), az Alap-

törvény sérülni vélt rendelkezéseit [XXVIII. cikk (1)–(3) és (7) bekezdései], a támadott bírói döntéseket, tartalmaz a bírói döntés alaptörvény-ellenességére vonatkozó okfejtést, valamint rögzíti a kifejezett kérelmet a bírósági ítéletek megsemmisítésére.

- [12] 3.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [13] Az indítványozó hivatkozott a tisztességes eljáráshoz való jog és az ártatlanság védelmének sérelmére a bíróságok nem megfelelő bizonyításával és indokolásával összefüggésben.
- [14] Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése processzuális alapjogot tartalmaz, amely elsősorban a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti {lásd pl. 5/2020. (I. 29.) AB határozat, Indokolás [47]; 6/2019. (III. 20.) AB határozat, Indokolás [31]; 3181/2018. (VI. 8.) AB határozat, Indokolás [24]}. Az Alkotmánybíróság döntéseiben esetről esetre határozta meg a tisztességes eljárás konkrét ismérveit, következetes gyakorlata alapján így nevesíteni lehet azokat a követelményeket, részjogosítványokat, amelyek ezen alapjog alkotmányos tartalmát jelentik, amelyeknek megfelelően minősül, minősíthető tisztességesnek egy bírósági eljárás {lsd. bővebben 3257/2020. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [15] Az Alkotmánybíróság az indítványozó érvelésével kapcsolatban a következőkre mutat rá. Az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jog és az ártatlanság védelme állított sérelmén keresztül valójában a számára kedvezőtlen bírói döntés tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját adta, miszerint a bíróságok nem megfelelően folytatták le a bizonyítási eljárást, valamint az indítványozó büntetőjogi felelősségét a hatályos törvényi rendelkezések megsértésével állapították meg. Az indítványozónak az ítélet tábla ítéletével, a bizonyítással és az indokolással szemben felhozott kifogásai alapvetően törvényességi, szakjogi jellegűek, amelyek a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog és az ártatlanság védelmének sérelmével összefüggésben az Alkotmánybíróság által még nem vizsgált alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vetettek fel.
- [16] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerveként az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d* pontja alapján a bírói döntéseket csak az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [17] A jogértelmezés a bíróságok feladata: „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabály-sértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza” {3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.
- [18] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az eljáró bíróság részletes indokát adta annak, hogy milyen tényállási elemek alapján mely bűncselekmény elkövetésében állapítható meg a terhelt büntetőjogi felelőssége, és melyek azok a tények, amelyek kétséget kizáróan nem bizonyítottak és ezáltal nem értékelhetők a terhelt terhére, ezért nem alapoznak meg büntetőjogi felelősséget. Az ítélet tábla az eljárási szabályoknak megfelelően helyes ténybeli következtetés levonásával kiegészítette és helyesbítette a részben megalapozott tényállást, részletesen indokolta, hogy a vádlottak cselekménye miért minősül bűncselekménynek az elbíráláskor hatályos jogszabályok értelmében. A bíróság részletesen feltárta az enyhítő és súlyosító körülményeket is.
- [19] Az indítványozó hivatkozott az észszerű időn belül történő elbírálás követelményének sérelmére is, mert álláspontja szerint a büntetőeljárás a többszöri hatályon kívül helyezés és új eljárásra utasítás következtében indokolatlanul elhúzódott.
- [20] Az Alkotmánybíróság a 2/2017. (II. 10.) AB határozatában részletesen foglalkozott az észszerű időn belül történő elbírálás követelményével a büntetőügyekben. Az eljárás észszerű határidőn belül történő befejezésének követelménye a büntetőeljárásról szóló törvény számos rendelkezésében érvényesül. A büntetőeljárásról szóló törvényben foglalt ezen rendelkezéseknek a megsértése befolyásolhatja a büntetőeljárás időtartamát. Az Alkot-

mánybíróság korábbi határozatában hangsúlyozta, hogy az ügy elbírálásához szükséges pertartam megítélése törvényességi szakkérdés [3174/2013. (IX. 17.) AB végzés, Indokolás [20]]. Az eljáró bíróságok mérlegelési jogkörébe tartozik, hogy a vizsgált ügyben milyen bizonyítási cselekmények elvégzésére, milyen kényszerintézkedések elrendelésére van szükség és azok tekintetében – a büntetőeljárásról szóló törvény rendelkezései alapján – milyen határidőt szabnak. Alkotmányossági szempontból nem az egyes eljárási cselekmények és az elvégzésükre kitűzött határidők indokoltságát kell vizsgálni, hanem a bíróság azon törekvését, hogy a terhelten szembeni vádat – a tisztességes eljárás egyéb követelményeinek a szem előtt tartása mellett – mielőbb elbírálja (Indokolás [82]).

- [21] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a bíróságok a büntetőeljárás során figyelembe vették, hogy az eljárás elhúzódott, a megismételt eljárásban hozott ítélet erre vonatkozó részének az indokolása megfelel a rögzített alkotmányos követelménynek. A bíróság a támadott ítéletben a büntetés kiszabásakor enyhítő körülményként értékelte a büntetőeljárás elhúzódását, és kifejezetten hivatkozott a 2/2017. (II. 10.) AB határozatban foglaltakra.
- [22] Az indítványozó a védelemhez való joggal összefüggésben azt kifogásolta, hogy a bíróság kizárta a meghatalmazott védőt az eljárásból a terheltek közötti érdekellentétre hivatkozással, ezáltal sérült a szabad védőválasztáshoz való jog. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a terheltek közötti érdekellentét fennállása egy olyan szakmai kérdés, amelyet minden esetben az eljáró bíróságnak kell értelmeznie. Jelen ügyben megállapítható, hogy az eljáró bíróságok részletesen megindokolták a védő kizárásának szükségességét, a bíróság jogértelmezése nem volt alkotmányjogi alapon kifogásolható, a bíróság eljárása során figyelembe vette az Alaptörvény vonatkozó rendelkezéseit.
- [23] A jogorvoslathoz való jog sérelmével összefüggésben az indítványozó azt kifogásolta, hogy a harmadfokú bíróság határozatát anyagi jogszabálysértés esetén nem lehet felülbírálni. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az indítványozó valójában a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény harmadfokú eljárásra vonatkozó rendelkezéseit sérelmezte, erre vonatkozó indítványt azonban nem terjesztett elő.
- [24] 3.3. Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem vetett fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, valamint az indítvány nem támasztotta alá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [25] 4. Az Alkotmánybíróság mindezen érvek alapul vételével az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdések alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. szeptember 27.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/124/2022.

